

Plaatsingslijst

Archief

Archief Weekblad Der Deutsche Weg

Lijst gegenereerd op : 2020-05-11

Archiefnummer : 1293

Archiefnaam : WDW

Datering : 1919, 1931-1940

Beschrijving : Organ für die Deutsch sprechende Katholiken Hollands

Catalogus : [Archief Weekblad Der Deutsche Weg](#)

Katholiek Documentatie Centrum

Laatste archief wijziging : 2020-01-06

Ten Geleide

Weekblad *Der Deutsche Weg* (1919, 1931-1940)

Der Deutsche Weg was een van 1934 tot mei 1940 in Oldenzaal uitgegeven krant voor Duits sprekende katholieken overal ter wereld. De volledige titel is *Der Deutsche Weg : organ fu?r die Deutsch sprechende Katholiken Hollands*. Zij beschikte in die periode over twee- tot drieduizend abonnees en keerde zich in haar publicaties fel tegen het nationaalsocialisme dat toen in Duitsland aan de macht was.

De krant werd in 1934 in Oldenzaal opgericht door twee Duitse vluchtelingen, Joseph Steinhage en de Jezuïet Friedrich Muckermann. Steinhage had voor zijn vlucht vanuit het net over de grens gelegen Rheine, voor een aantal katholieke weekbladen gewerkt, waaronder de *Deutsche Post für Holland*, een blad voor katholieke Duitsers in Nederland. Omdat hij de inperking van politieke vrijheden en de gelijkschakeling van de pers in Duitsland niet kon accepteren besloot hij in 1934 met zijn gezin naar Nederland te vluchten. In datzelfde jaar was ook Muckermann, een van de leiders van het katholieke verzet tegen het nazisme, Duitsland ontvlucht. Behalve priester was hij uitgever en publicist die in zijn geschriften fel van leer trok tegen de nationaalsocialisten. Verder leidde hij een persbureau dat sterk antinazigezind was. Vanwege deze activiteiten werd hij door het naziregime als een staatsvijand van de eerste orde beschouwd.

De twee vluchtelingen ontmoetten elkaar na hun vlucht in het klooster van Glanerbrug en besloten van de *Deutsche Post für Holland* een antinationaalsocialistisch weekblad te maken voor Duits sprekende katholieken overal ter wereld. In de loop der jaren wist het blad een lezerskring van drieduizend abonnees in 42 landen op te bouwen, waaronder veel geestelijken. *Der Deutsche Weg* was de nazi's een doorn in het oog en wel zozeer dat de makers ervan zelfs in Oldenzaal openlijk door de Gestapo in de gaten gehouden werden. Muckermann beschikte inmiddels over veel invloed in katholiek Nederland en kon via het persbureau Katholieke Wereldpost de internationale katholieke pers van antinationaalsocialistische publicaties voorzien. Dit alles leidde er toe dat de Duitse regering er bij de Nederlandse krachtig op aandrong *Der Deutsche Weg* te verbieden. Onder deze druk werd een constructie bedacht waarbij de Oldenzaalse pastoor Frans Stokman, die zeer actief was bij de hulp aan Duitse vluchtelingen, chef-redacteur werd en de namen van Steinhage en Muckermann uit het blad verdwenen. In feite veranderde er echter niets; Stokman was slechts een uithangbord, de twee Duitse vluchtelingen bleven verantwoordelijk voor de inhoud van het weekblad.

Na de Duitse inval in Nederland hield het blad op te verschijnen. Muckermann was toen al naar Parijs vertrokken van waaruit hij zijn antinazistische activiteiten voortzette. Later zou hij om aan de Gestapo te ontkomen naar Zwitserland vluchten. Joseph Steinhage bracht de oorlog, gescheiden van zijn gezin van wie twee kinderen naar concentratiekampen werden afgevoerd, ondergedoken door in Amsterdam.

De tot dit archief behorende stukken zijn in het begin van de oorlog door de Duitsers in beslag genomen en later samen met archieven van andere de bezetter onwelgevallige personen en instellingen naar Duitsland afgevoerd. In 1945 werden ze, als onderdeel van vele duizenden meters door de Duitsers uit de bezette landen ontvreemde archiefstukken, door de Russen in Silezië aangetroffen. Deze brachten op hun beurt de archieven over naar Moskou waar ze eind vorige eeuw in het Russisch Militair Staatsarchief werden teruggevonden. In 2001 zijn de stukken door de Russische regering aan Nederland teruggegeven.

1. **Brieven aan het weekblad #Der Deutsche Weg# van abonnees uit diverse landen (meestal geestelijken) voornamelijk over abonnementszaken en de politieke situatie in Duitsland. Met lege enveloppen geadresseerd aan Nikolaus Ehlen 1927, 1933-1940**
2. **Brieven gericht aan Joseph Steinhage, Nikolaus Ehlen en (onbekend) veelal over de politieke situatie in Duitsland. Met bijlagen en foto's 1919, 1931-1935**
3. **Brieven van lezers in Zuid Amerika voornamelijk over abonnementszaken en over de invloed van het nationaalsocialisme op het leven aldaar. Enkele brieven houdende kopij voor het blad 1936-1940**
4. **Rekeningen aan Zuid-Amerikaanse abonnees voor aan hen verzonden nummers van het weekblad 1939**
5. **Brieven van abonnees en wederverkopers uit Italië vooral over abonnementszaken en de toezending van proefnummers. Met bijlagen 1938-1940**
6. **Bankafschriften en rekeningen betreffende naar Italiaanse lezers verzonden nummers van het weekblad 1940**
7. **Lijst met Luxemburgse namen en adressen [1939]**
8. **Kaarten met Luxemburgse adressen ten behoeve van de inning van abonnementsgelden 1937-1940**
9. **Brieven en briefkaarten van lezers uit Luxemburg voornamelijk over abonnementszaken 1939-1940**
10. **Bankafschriften geadresseerd aan J. Steinhage en #Der Deutsche Weg# 1940**
11. **Briefkaarten over abonnementszaken uit diverse landen 1937-1940**
12. **Bestelbonnen en -brieven uit diverse landen voor het boek #Der Mythos Hitler# door Edgar Alexander 1937, z.j.**
13. **Verkoopbewijs ondertekend door Wilhelm [Münd] voor de verkoop van een 'Adressenvervielfältiger' aan het klooster van de redemptoristen te Glanerbrug 1934**
14. **Stukken betreffende de verzending binnen Nederland 1938**
15. **Brieven van lezers uit de Verenigde Staten van Amerika en Canada over abonnementszaken, de politieke situatie in Duitsland en de distributie van het weekblad in Verenigde Staten 1935-1940**
16. **#Katholisches Wochenblatt#, een Amerikaanse krant voor Duitssprekenden in Chicago en het midwesten. Nummer 36, 5 oktober, jaargang 75 1935**
17. **Vier artikelen van Frank Shields onder de titel "Briefe aus Nordamerika" bestemd voor publicatie in het weekblad. Met bijlagen 1939**
18. **Lijst van in de Verenigde Staten uitgegeven Duitstalige kranten 1938**
19. **Artikel "Ein Deutscher Patriot entdeckt England" van [onbekend] bestemd voor publicatie in het blad 1940**
20. **Artikel "Friede den Menschen auf Erden...." van [onbekend] bestemd voor publicatie in het blad 1940**
21. **Knipsels uit het #Carnegie Hall Program# betreffende een benefietconcert van Mischa Elman ten bate van Duitse vluchtelingen 1939**
22. **Rekeningen en betaalbewijzen voor naar Amerikaanse lezers verzonden nummers van het weekblad 1939-1940**
23. **Brief van professor Langenhorst uit Margate te Zuid-Afrika over de houding van de nazis tegenover de katholieke kerk 1937**
24. **Brieven van lezers uit Tsjecho-Slowakije over abonnementszaken, de politieke situatie in Duitsland en Tsjecho-Slowakije en de distributie van het blad aldaar 1937-1939**
25. **Brief van [Otto Strasser] van #Die Deutsche Revolution#, het orgaan van die Schwarze Front, houdende een verzoek tot samenwerking. Met bijlagen 1936**
26. **Bulletin #A.P.#, uitgegeven door Aero Press, Internationale Nachrichten Agentur uit Praag, houdende artikelen over de politieke situatie in Duitsland en andere landen 1938**

27. **Artikel "Ein unsicherer Gefährte", van [onbekend] over de politieke situatie in Joegoslavië bestemd voor publicatie in het weekblad [1938]**
28. **Anti-oorlogsverhaal "Ein Mensch schreit auf" van [onbekend] bestemd voor publicatie in het blad z.j.**
29. **Correspondentie tussen Julius Mildeberg, F.H.J. Stokman en [onbekend] over het namens derden publiceren van anti-bolsjewistische propaganda in het weekblad 1936**
30. **Brief van de Deutsche Freiheits-Bibliothek houdende een verzoek tot toezending van ontbrekende nummers uit jaargang 1937 1938**
31. **Brief van [onbekend] uit Argentinië over de samenwerking van sociaal-democraten en katholieken in de strijd tegen het nationaal-socialisme 1938**
32. **Pamflet houdende een opsomming van de activiteiten en doelstellingen van het weekblad en een oproep om abonnee te worden [1938]**
- 33-43. **Kopij van artikelen en een gedicht bestemd voor publicatie in het weekblad z.j. Bevat 11 stukken**
 33. **"Katholizismus = Aberglaube!"**
 34. **"Ist das die Volksgemeinschaft?"**
 35. **"Christentum, Hitlerismus, Bolschewismus"**
 36. **"Die Stunde katholischer Jugend"**
 37. **["Hoffnung in der Finsternis"]**
 38. **"Forderungen junger Katholiken"**
 39. **"[onbekend]"**
 40. **"Von der Philosophie der Erde"**
 41. **"[onleesbaar]"**
 42. **"Pielgrzym"**
 43. **"Zum 30. Juni". Gedicht**
44. **Krantenknipsels uit onder andere het in Düsseldorf uitgegeven blad #Die Stadt# 1933, z.j.**
45. **#Die Kommenden. Zeitung des jungen Deutschland#, jaargang 10, april 1933**
46. **#Nie wieder Krieg#, een in Zwitserland uitgegeven blad, jrg. 10, nr 4/5, april/mei 1932**
47. **#Die Brücke. Deutsches Kirchenblatt#, nummer 6 en 7 1935**
48. **Brochure #In der Jugend von heute wachsen die Menschen heran, welche die Geschichte von morgen machen werden# uitgegeven door die Baugenossenschaft Milicz-Jugendheim te Praag z.j.**
49. **#Egmondiana#, tijdschrift uitgegeven door de St. Adelbertus-priorij te Egmond-Binnen, aflevering 1 1937**
50. **Nota's vanwege toezending van losse nummers van het weekblad 1939-1940**
51. **Brieven van lezers uit diverse landen voornamelijk over abonnementszaken en over de invloed van het nationaalsocialisme op hun leven. 1935-1940**
52. **Artikel #Christus - Hitler# bestemd voor publicatie in het weekblad. Met begeleidend schrijven 1938**
53. **Brief van [onleesbaar] aan het [weekblad]. Met bijlage 1938**
54. **Gedichten van [onbekend] bestemd voor publicatie in het weekblad. Met bijlagen z.j.**
55. **Gedichten van [Adèle Zainmeijer] bestemd voor publicatie in het weekblad. Met bijlagen 1935**
56. **Brief van een lezer uit Brazilië. Met Bijlage [1937]**
57. **Persbericht van R. DeWachter over de moord op Fritz Gerlich [1934]**
58. **Persbericht van Dienst aus Deutschland houdende een lofzang op de leiderskwaliteiten van Adolf Hitler n.a.v. diens 46ste verjaardag 1935**

59. **Krantenknipsels houdende artikelen over Adolf Hitler** z.j., 1935
60. **Voorpagina van de krant #Grenz Echo# van 20 februari** 1935
61. **#De Branding#, een in Heerlen uitgegeven katholiek tijdschrift, 22 december, nr. 65**
1934
62. **Krantenknipsel houdende een lijst van vermoorde Duitse personen** z.j.
63. **Wikkels waarop Scandinavische adressen zijn gedrukt** z.j.
64. **Oorspronkelijke Russische archiefmap met archiefbonnen** z.j.